

II

(Oznámenia)

OZNÁMENIA INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ
ÚNIE

EURÓPSKA KOMISIA

OZNÁMENIE KOMISIE

Usmernenie k postupnému a koordinovanému obnoveniu činností udeľovania víz

(2020/C 197 I/01)

I. ÚVOD

Povinnosť získať pred cestou do regiónu EÚ+ ⁽¹⁾ víza sa týka štátnych príslušníkov 105 krajín. Žiadosti o udelenie víz sa zvyčajne môžu podávať na konzulárnych úradoch členských štátov v takmer všetkých tretích krajinách na celom svete. Harmonizovanú vízovú politiku EÚ pre krátkodobé pobyty v plnej miere uplatňuje 26 členských štátov schengenského priestoru ⁽²⁾, pričom za normálnych okolností sa v rámci nej každoročne vydáva 15 miliónov víz.

V rámci opatrení na zamedzenie šíreniu pandémie COVID-19 sa väčšina členských štátov rozhodla pozastaviť spracovávanie žiadostí o udelenie víz na cesty, ktoré nie sú nevyhnutné, a to v mnohých prípadoch na neurčitý čas. Niektoré členské štáty sa okrem toho rozhodli prestať uplatňovať dohody o zastupovaní na účely vydávania víz v mene iných členských štátov. Keďže niektoré kategórie ⁽³⁾ osôb cestujúcich z nevyhnutných dôvodov boli oslobodené od celouijných cestovných obmedzení, Komisia vyzvala členské štáty, aby pokračovali v „minimálnej službe“ zameranej na spracovávanie žiadostí o udelenie víz pre tieto kategórie osôb, a to aj v zastúpení ⁽⁴⁾. Členské štáty to zabezpečili v najväčšom možnom rozsahu, ale miestne opatrenia na obmedzenie pohybu často bránili v pokračovaní poskytovania služieb a v mnohých častiach sveta sa prístup k vízovým službám členských štátov sťažil či dokonca znemožnil. V dôsledku celosvetových cestovných obmedzení vydali členské štáty v máji 2020 menej než 2 % počtu víz, ktoré vydávajú v priemere za mesiac za bežných okolností.

Hneď ako sa postupne začnú rušiť cestovné obmedzenia na vonkajších hraniciach EÚ, malo by sa s týmto vývojom zosúladiť aj obnovenie činností udeľovania víz. Hlavné zásady tohto procesu sú stanovené v oznámení Komisie o treťom posúdení uplatňovania dočasných obmedzení ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné ⁽⁵⁾.

Vzhľadom na zmiernenie obmedzení na vonkajších hraniciach, postupné obnovovanie medzinárodných cestovných spojení a uvoľňovanie opatrení na obmedzenie pohybu v tretích krajinách je opäť potrebné, aby mali cestujúci prístup k vízovým službám v tretích krajinách. Aby bol tento proces čo najúspešnejší, je mimoriadne dôležité, aby členské štáty obnovili činnosti v jednotlivých tretích krajinách koordinovane, harmonizovane a úplne transparentne. Všeobecné právne ustanovenia pre harmonizovanú vízovú politiku, ako sú stanovené vo vízovom kódexe, sa budú aj naďalej uplatňovať. Okrem toho by sa na miestnej úrovni mali ďalej harmonizovať postupy a malo by dochádzať k nepretržitej výmene osvedčených postupov, pokiaľ ide o hygienické protokoly a nové pracovné metódy. V tejto súvislosti bude mať kľúčový význam pravidelná komunikácia medzi členskými štátmi na stretnutiach v rámci miestnej schengenskej spolupráce, ktoré budú koordinovať delegácie EÚ.

⁽¹⁾ „Región EÚ+“ zahŕňa všetky členské štáty schengenského priestoru (vrátane Bulharska, Chorvátska, Cypru a Rumunska), ako aj štyri štáty pridružené k schengenskému priestoru. Zahŕňa aj Írsko a Spojené kráľovstvo za predpokladu, že sa rozhodnú pre koordinovaný postup.

⁽²⁾ 22 členských štátov EÚ a 4 štáty pridružené k schengenskému priestoru.

⁽³⁾ COM(2020) 115 final.

⁽⁴⁾ Pozri usmernenia Komisie z 18. marca 2020.

⁽⁵⁾ COM(2020) 399.

Miestne opatrenia na obmedzenie pohybu budú mať v počiatočných fázach vplyv na kapacitu externých poskytovateľov služieb a vízových oddelení prijímať žiadateľov a vybavovať žiadosti o udelenie víz. Ak však takéto miestne opatrenia na obmedzenie pohybu zostanú v určitých lokalitách v platnosti, bude zároveň malý dopyt po vízach a cestovaní do EÚ. Podobne nemožno vylúčiť, že obnovenie medzinárodného cestovania bude pomalé, pričom možné obavy týkajúce sa medzinárodného cestovania v súvislosti s prebiehajúcou celosvetovou pandémiou by znamenali, že celkový objem žiadostí o udelenie víz by sa mohol v nadchádzajúcich mesiacoch veľmi pomaly zvyšovať. Dopyt po vízach zostane do konca roka s najväčšou pravdepodobnosťou výrazne pod zvyčajnou úrovňou, a to aj v tretích krajinách, kde je objem žiadostí tradične vysoký ⁽⁶⁾.

Komisia v máji zorganizovala dve neformálne stretnutia s expertmi členských štátov v oblasti víz s cieľom pripraviť obnovenie činností udeľovania víz. Všetky členské štáty sa na uvedených stretnutiach dohodli, že obnovenie činností udeľovania víz by sa malo v plnej miere zosúladiť so zrušením obmedzení na vonkajších hraniciach a malo by sa koordinovať medzi konzulárnymi úradmi v jednotlivých lokalitách.

V nadväznosti na uvedené stretnutia je cieľom tohto usmernenia podporovať členské štáty pri harmonizovanom vykonávaní tohto procesu.

II. OBNOVENIE ČINNOSTÍ UDEĽOVANIA VÍZ

Po prijatí rozhodnutia o zrušení cestovných obmedzení týkajúcich sa ciest do EÚ, ktoré nie sú nevyhnutné, by všetky členské štáty mali v súvislosti s dotknutými tretími krajinami čo najskôr obnoviť činnosti udeľovania víz. Minimálne vízové služby by sa v každom prípade mali aj naďalej zachovať pre osoby klasifikované na všetkých územiach ako „osoby cestujúce z nevyhnutných dôvodov“, a to aj vtedy, ak v danej tretej krajine zostanú v platnosti všeobecné cestovné obmedzenia.

Pokým zostáva kapacita spracúvať žiadosti o udelenie víz obmedzená, mali by sa uprednostňovať žiadosti od osôb cestujúcich z nevyhnutných dôvodov a kľúčových pracovníkov. Ak je kapacita konzulárných úradov v krajine pôvodu naďalej nedostatočná, členské štáty by mali pokračovať v udeľovaní víz pre túto kategóriu cestujúcich, ktorá zahŕňa najmä námorníkov, na vonkajších hraniciach.

Po umožnení cestovania, ktoré nie je nevyhnutné, z určitej tretej krajiny sa však snahy o vymedzenie ďalších kategórií ako „prioritných cestujúcich“ javia ako zbytočné a kontraproduktívne. Ďalšie rozlišovanie medzi účelmi cestovania by sa mohlo chápať ako neprímerané a diskriminačné, keďže vo fáze žiadosti o udelenie víza nemôže byť spojené s hrozbou pre verejné zdravie. Pri absencii dohody o tom, ktoré účely cestovania by mali byť prioritou, by bol okrem toho vážne ohrozený cieľ harmonizovaného obnovenia činností udeľovania víz.

Všade tam, kde je to možné, by sa členské štáty mali zaviazat k súbežnému obnoveniu činností v každej lokalite a prípadne k obnoveniu plného zastupovania ostatných členských štátov v otázkach víz. Podobne musia členské štáty pri spracúvaní žiadostí a udeľovaní víz naďalej uplatňovať všeobecné pravidlá vízového kódexu. Zároveň sa tak verejnosti vyšle jednotná správa a zabráni sa tzv. visa shoppingu alebo inému prípadnému zneužívaniu.

Vzhľadom na to, že v priemere 90 % všetkých žiadostí o udelenie víz sa podáva prostredníctvom externých poskytovateľov služieb, obnovenie činností si nevyhnutne vyžaduje úzku koordináciu medzi členskými štátmi a týmito súkromnými subjektmi. Napriek tomu, že za zavedenie vhodných hygienických opatrení v súlade s miestnou praxou budú zodpovední externí poskytovatelia služieb, členské štáty by mali dôkladne monitorovať všetky aspekty obnovenia činností poskytovateľov služieb.

Hoci posúdenie ohrozenia verejného zdravia je prvkom konania o udelení víza, vízová politika nie je primárne nástrojom politiky v oblasti zdravia. Kontroly zdravotného stavu by sa nemali vyžadovať v čase podávania žiadosti o udelenie víza, ktoré sa uskutočňuje najmenej 15 dní pred plánovanou cestou a môže sa uskutočniť až 6 mesiacov pred plánovanou cestou (9 mesiacov v prípade námorníkov).

1. Príprava na harmonizované obnovenie činností a jeho vykonávanie

Členské štáty sa vyzývajú, aby bezodkladne začali s prípravami na vypracovanie nových protokolov o vstupe na účely prijímania žiadateľov a žiadostí, ktoré sa budú týkať tak externých poskytovateľov služieb, ako aj konzulárných úradov. Opatrenia by mohli zahŕňať:

— zavedenie protokolov týkajúcich sa hygienických opatrení:

- pre zamestnancov: dodržiavanie bezpečnej vzdialenosti, prácu na zmeny, ochranné prostriedky (rukavice, rúška, priečky z plexiskla na pulty atď.),
- pre žiadateľov: dodržiavanie bezpečnej vzdialenosti, povinné používanie rúšok, inštaláciu dezinfekčných zariadení atď.,

⁽⁶⁾ Ako napríklad Rusko, Čína alebo India.

- povinnosť vopred si dohodnúť termín na účely vstupu do priestorov,
- obmedzenie fyzickej interakcie v najväčšej možnej miere:
  - rozšírenie metód podávania žiadostí, ktoré si nevyžadujú osobný kontakt: napr. zberné miesta, elektronické podávanie formulárov žiadostí a predkladanie sprievodných dokumentov,
  - striktné dodržiavanie pravidiel, že odtlačky prstov žiadateľov sa odoberajú len raz za 59 mesiacov (systematické kontroly toho, či sa biometrické údaje žiadateľa už nachádzajú vo vízovom informačnom systéme, by výrazne znížili potrebu fyzickej prítomnosti),
  - umožnenie platieb poplatkov prostredníctvom bezkontaktných systémov, napríklad platieb online alebo platieb na diaľku.

2. Spracovávanie žiadostí

Vykonávanie spoločnej vízovej politiky musí zostať jednotné. V súčasnej situácii môže odklon od všeobecných pravidiel viesť k negatívnym dôsledkom. Napríklad obmedzením územnej platnosti alebo dĺžky platnosti víza sa obmedzí schopnosť držiteľov víz prispôbiť sa náhlym zmenám v cestovných obmedzeniach. Systematické obmedzenie územnej platnosti víz by mohlo poškodiť členské štáty bez uzlových letísk na svojom území, ako aj často cestujúce osoby. To by navyše viedlo k riziku vytvorenia nových problematických miest v doprave v budúcnosti, keďže osoby cestujúce z nevyhnutných dôvodov (napr. vodiči nákladných vozidiel, rušňovodiči a členovia posádky lietadiel a námorných lodí) by sa nemohli voľne pohybovať. To by mohlo na začiatku obnovovania činností vyvinúť ďalší tlak na obmedzenú kapacitu členských štátov v oblasti udeľovania víz.

Členské štáty by pri obnovovaní činností mali dodržiavať tieto zásady:

a) Uplatňovanie vízového kódexu:

Všeobecné ustanovenia vízového kódexu sa naďalej uplatňujú. Konkrétne:

- jednotné víza (platné pre celý schengenský priestor) by sa mali udeľovať v súlade so všeobecnými ustanoveniami. Neexistuje právny základ pre systematické vydávanie víz s obmedzenou územnou platnosťou;
- členské štáty by nemali obmedzovať dĺžku platnosti víz, keďže nejde o účinný nástroj na zabránenie šíreniu ochorenia COVID-19. Udeľené vízum okrem toho držiteľovi neposkytuje absolútne právo prekročiť vonkajšiu hranicu, keďže podmienky vstupu podľa Kódexu schengenských hraníc sa opätovne overia v čase cesty;
- víza na viac vstupov by sa mali udeľovať podľa všeobecných pravidiel. Víza s dlhou platnosťou znížia pracovné zaťaženie konzulárnych úradov členských štátov, a to najmä pri obnovení činností so zníženým počtom zamestnancov, keďže pravidelne cestujúce osoby nebudú musieť až tak často žiadať o nové vízum.

b) Informácie pre verejnosť:

- členské štáty (a externí poskytovatelia služieb) by mali zabezpečiť včasné informácie o nových hygienických opatreniach a protokoly o vstupe na účely prijímania žiadateľov a žiadostí;
- držiteľia víz by mali byť individuálne informovaní (informačný leták by sa mal poskytovať pri vrátení cestovného pasu) o tom, že držba jednotného víza neoslobodzuje cestujúceho od žiadnych ďalších cestovných obmedzení, ktoré by mohli byť v rámci EÚ v platnosti a ktoré sa uplatňujú nezávisle od štátnej príslušnosti osoby, ako napríklad požiadavky týkajúce sa karantény.

c) Dohody o zastupovaní:

- existujúce dohody o zastupovaní by sa mali obnoviť s cieľom umožniť žiadateľom podať žiadosť vo svojej krajine pobytu, a to aj pokiaľ ide o víza pre členské štáty, ktoré v danej lokalite nie sú prítomné ani zastúpené;
- v prípade dočasných kapacitných problémov na niektorých konzulárnych úradoch by sa členské štáty mali v duchu solidarity urýchlene zapojiť do *ad hoc* dohôd o zastupovaní. Obzvlášť dôležité bude zabezpečiť, aby mohli podávať žiadosti kľúčoví pracovníci v oblasti dopravy, ako napríklad vodiči nákladných vozidiel, rušňovodiči a členovia posádky lietadiel a námorných lodí.

d) *Koordinácia a výmena informácií na miestnej úrovni:*

V mnohých tretích krajinách došlo k zavedeniu zákazu vychádzania a opatrení na obmedzenie pohybu, ktoré boli oznámené vo veľmi malom predstihu. To viedlo k okamžitému zatvoreniu konzulárnych úradov a prevádzok externých poskytovateľov služieb a k repatriácii vyslaných zamestnancov. V takýchto prípadoch bolo často málo času na riadne informovanie ostatných členských štátov. Pokiaľ ide o obnovenie činností, členské štáty by sa naopak mali usilovať o optimálnu koordináciu a tok informácií, ako aj o výmenu osvedčených postupov týkajúcich sa prispôsobených pracovných metód vrátane pracovných metód externých poskytovateľov služieb, s ktorými spolupracujú. Koordinácia a vzájomné informovanie sú nevyhnutné aj pre prípad, že by sa v budúcnosti museli opätovne zaviesť niektoré cestovné obmedzenia.

3. Úloha miestnej schengenskej spolupráce

Miestna schengenská spolupráca zohráva rozhodujúcu úlohu pri zabezpečovaní harmonizovaného vykonávania spoločnej vízovej politiky za každých okolností. V rámci nedávnych stretnutí členské štáty opakovane zdôraznili kľúčovú funkciu miestnej schengenskej spolupráce koordinovanej delegáciami EÚ, pokiaľ ide o výmenu poznatkov o situácii na mieste (ako napríklad epidemiologická situácia, miestne opatrenia na obmedzenie pohybu a karanténne opatrenia) a zabezpečenie harmonizácie postupov a informácií poskytovaných verejnosti. Komisia pripomína, že správne fungujúca miestna schengenská spolupráca je spoločnou zodpovednosťou členských štátov a delegácií EÚ. Ustredné orgány členských štátov by mali svojim konzulárnym úradom umožniť potrebnú flexibilitu na to, aby sa prispôbili prístupu dohodnutému v rámci miestnej schengenskej spolupráce, pokiaľ ide o harmonizované obnovenie činností.

III. ZÁVER

Postupné koordinované obnovenie činností udeľovania víz na celom svete je výzvou, ktorú môžu členské štáty efektívne zvládnuť vďaka koordinovanej spolupráci. Z hľadiska súdržnosti schengenského priestoru a fungovania spoločnej vízovej politiky je mimoriadne dôležité, aby sa zabránilo jednostranným opatreniam a aby miestna schengenská spolupráca v plnom rozsahu plnila svoju koordinačnú úlohu. Komisia je pripravená podporiť členské štáty v tomto úsilí, ktoré za predpokladu správneho riadenia umožní bezproblémové obnovenie medzinárodného cestovania, podnikania, cestovného ruchu a medzilidských kontaktov, ktoré sú nevyhnutné pre náš európsky spôsob života, pričom sa budú zároveň v maximálnej možnej miere kontrolovať zdravotné riziká.

Nemožno vylúčiť, že v budúcnosti bude nevyhnutné opätovne zaviesť cestovné obmedzenia v dôsledku druhej vlny pandémie COVID-19 alebo iného celosvetového ohrozenia verejného zdravia. Z krátkodobého hľadiska bude ako núdzové opatrenie slúžiť aj uplatňovanie všeobecných pravidiel vydávania víz na viac vstupov s dlhou platnosťou pre všetkých oprávnených žiadateľov, a najmä pre kľúčových pracovníkov v oblasti dopravy, ako sú **vodiči nákladných vozidiel, rušňovodiči a členovia posádky lietadiel a námorných lodí**. Pomôže sa tak zabrániť opätovnému vzniku administratívnych prekážok pre mnohé osoby cestujúce z nevyhnutných dôvodov, ku ktorým dochádzalo v posledných týždňoch. Cieľom by malo byť zvýšenie odolnosti spoločnej vízovej politiky voči rozsiahlym narušeniam, akým bolo to, ku ktorému došlo v posledných mesiacoch.